

ในบรรดาไม้ประดับที่เป็นพืชใบ
เลี้ยงเดี่ยวด้วยกันนั้น ไม้
ประดับสกุลหน้าวัวนับว่าเป็นไม้
ประดับที่น่าสนใจมากที่สุดหนึ่ง
สำหรับผู้เลี้ยงไม้ประดับชาวไทย
เนื่องจากมีถิ่นกำเนิดในเขตร้อนชื้น
ของทวีปอเมริกาเหนือ ไม้ประดับ
สกุลนี้จึงมีความทนทานต่อสภาพ
อากาศที่ร้อนชื้นในประเทศไทย
เป็นอย่างดี ความสวยงามของไม้
ประดับสกุลหน้าวัวจะอยู่ที่สีสัน

หน้าวัวที่ใช้ตัดดอกได้ดีนั้นกำลัง
เป็นที่ต้องการของตลาดโลก แต่การ
ผลิตภายในประเทศในขณะนี้ยังมี
ไม่เพียงพอที่จะตอบสนองต่อ
ความต้องการดังกล่าวได้ นอกจากนี้
ก็ยังพบว่าดอกหน้าวัวทำรายได้สูง
กว่าดอกไม้ชนิดอื่น ๆ ที่ปลูกใน
พื้นที่ที่เท่ากัน แม้ปลูกเพียงเพื่อ
ตัดดอกจำหน่ายในตลาดท้องถิ่น
การที่ดอกหน้าวัวสามารถทำรายได้
ต่อหน่วยพื้นที่ในอัตราที่สูงที่สุด
เอง ทำให้อุตสาหกรรมการผลิต
ดอกหน้าวัวและดอกเปลวเทียน
เป็นธุรกิจที่น่าสนใจ แม้ว่าจะต้อง
เงินลงทุนในระยะแรกค่อนข้าง
สูงและมีระยะเวลาคืนทุน
นานถึงเกือบ 4 ปีก็ตาม ทั้งนี้คือ

การปลูกไม้ดอกสกุลหน้าวัว

ศรวิห วรรณไกรโรจน์

และผิวสัมผัสของใบ ดอก และผล
ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้นิยมนำไม้
ประดับสกุลนี้มาใช้ประโยชน์ทั้ง
ในด้านการตัดดอก ด้านการจัด
สวนและในด้านการใช้เป็นไม้
กระถาง อย่างไรก็ตาม ไม้ประดับ
สกุลนี้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย
ที่สุดในรูปของไม้ตัดดอกที่มีสีสดใส
และมีอายุการใช้งานที่ยาวนาน

การที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ได้
ระบุไว้ว่า ควรส่งเสริมให้มีการปลูก
ไม้ประดับสกุลหน้าวัวในลักษณะ
ของการเป็นไม้ตัดดอกเพื่อการส่ง
ออก ก็เพราะดอกหน้าวัวและดอก
เปลวเทียนซึ่งเป็นไม้ประดับสกุล

เปลวเทียนซึ่งเป็นดอกไม้ชนิดใหม่
ที่กำลังได้รับความสนใจอย่างมาก
จากตลาดต่างประเทศ น่าจะมี
ศักยภาพในตลาดสูงกว่าหน้าวัว
นอกจากนี้เปลวเทียนซึ่งออกดอก
ยังมีทรงต้นใบ และดอกที่เหมาะสม
อย่างยิ่งสำหรับการนำมาใช้เป็นไม้
กระถางประดับภายในอาคารอีกด้วย

ลักษณะทั่วไป
หน้าวัวและเปลวเทียนเป็นไม้
ดอกสกุลหน้าวัวเพียง 2 ชนิด
เท่านั้นที่มีการปลูกเป็นการค้าใน
เขตร้อนชื้น โดยเป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยว
ที่มีเนื้อไม้อ่อนและมีอายุยืนลำต้น
ตั้งตรง ความยาวของปล้องจะ
แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับชนิดหรือ
พันธุ์เมื่อยอดเจริญสูงขึ้นอาจพบ
รากบริเวณลำต้นและรากเหล่านี้จะ
เจริญยืดยาวลงสู่เครื่องปลูกได้ก็ต่อ
เมื่อโรงเรือนมีความชื้นสูงพอ ลำต้น
อาจเจริญเป็นยอดเดี่ยวหรือแตก
เป็นกอก็ได้ ใบมีรูปร่างต่างๆ กัน
เช่น รูปหัวใจ ดังเช่นที่พบในหน้าวัว
หรือรูปพายคล้ายใบของเขียวหมื่น
ปี และรูปร่างคล้ายสี่เหลี่ยมข้าว-
หลามตัดดังที่พบในเปลวเทียน
แต่ไม่ว่าจะมีรูปร่างอย่างไรจะสังเกต
เห็นว่าปลายใบแหลมในพวกที่มี
ใบกว้างเส้นใบจะเรียงตัวคล้ายร่างแห
ขณะที่พวกซึ่งมีใบแคบเส้นใบจะ
เรียงตัวคล้ายเส้นขนาน แต่ทั้งนี้
เส้นใบมักจะนูนขึ้นอย่างชัดเจน

ดอกหน้าวัวและดอกเปลวเทียน
เป็นดอกสมบูรณ์เพศคือ ดอกแต่
ละดอกจะมีทั้งเกสรตัวผู้และเกสร
ตัวเมีย ดอกมีลักษณะเป็นดอกช่อ

โดยดอกรูปสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด
จะเรียงอัดกันแน่นอยู่บนส่วนที่
เรียกว่าปลี ดอกมีกลีบดอก 4
กลีบ สีของกลีบดอกมักจะเปลี่ยน
ไปเมื่อดอกบาน เช่น ในปลีของดอก
หน้าวัว ส่วนใหญ่จะพบว่า เมื่อดอก
บานสีของกลีบดอกจะเปลี่ยนจาก
สีเหลืองไปเป็นสีขาว สำหรับจาน
รองดอกซึ่งมีสีสันที่สวยงามนั้น
แท้ที่จริงแล้วก็คือใบประดับที่ติดอยู่
กับโคนช่อดอกหรือปลี จานรอง
ดอกอาจมีสีขาว ส้ม ชมพูอมส้ม
ชมพู แดง ม่วง และสีเขียว หรือ
บางครั้งอาจพบจานรองดอกที่มีสี
เขียวและสีอื่นปนกันก็ได้ ปกติ
จานรองดอกจะมีอายุการใช้งานได้
ไม่ต่ำกว่า 7 วัน โดยจานรองดอกจะ
มีคุณภาพทั้งในด้านสีและอายุการใ
ใช้งานที่ดีที่สุดเมื่อตัดในขณะที่ดอก
จริงบานได้ครึ่งปลี สำหรับจานรอง
ดอกของหน้าวัวที่เหมาะสมสำหรับใน
การตัดดอกเพื่อการส่งออกนั้น
ควรมีร่องน้ำตาต้นหูดอกซ้อนกัน
เพียงเล็กน้อย และขอบจานรอง
ดอกต้องไม่ม้วนงอ เนื่องจาก
ลักษณะดังกล่าวจะช่วยป้องกันไม่
ให้จานรองดอกหักในระหว่างการ
บรรจุและการขนส่ง อนึ่งจานรอง
ดอกและปลีควรชี้ไปในแนวเดียว
กัน สำหรับจานรองดอกของดอก
เปลวเทียนนั้น ควรอยู่ชิดกับโคน
ปลีและโอบรอบปลีเอาไว้

พันธุ์

พันธุ์หน้าวัวของไทยที่มีผู้
นิยมปลูกเพื่อตัดดอกคือพันธุ์
ดวงสมร ซึ่งมีจานรองดอกสีแดง

หน้าวัวพันธุ์นี้มีสีสดใส รูปร่างจาน
รองดอกสวยและให้ดอกดก แต่มี
ข้อเสียตรงที่ว่าจานรองดอกของ
หน้าวัวพันธุ์นี้มักมีรอยเว้าลึกขาด
ในช่วงที่สภาพอากาศมีการเปลี่ยน
แปลง นอกจากพันธุ์ดวงสมรแล้ว
ก็อาจจะมีผู้ปลูกพันธุ์ผกามาศซึ่งมี
จานรองดอกสีส้ม และพันธุ์ขาว-
นายหวานซึ่งมีจานรองดอกสีขาว
อยู่บ้าง พันธุ์ไทยอื่นๆ เช่น พันธุ์
จักรพรรดิ แดงนุกูล กษัตริย์ศึก
กรุงธน นครธน ศรีสง่า ผกาทอง
ดาราทอง สหราชอาณาจักร โพธิ์ทอง
ประไพสุหรี ผกาวัลลี ศรียาตราและ
วิยะดานั้นไม่เป็นที่นิยมในการ
ปลูกเพื่อตัดดอกนัก สำหรับหน้าวัว
พันธุ์ต่างประเทศก็มีผู้ปลูกอยู่บ้าง
เหมือนกัน ได้แก่พันธุ์ Nagai พันธุ์
Avo-Anneke พันธุ์ Sunset (ตั้งชื่อ
โดยคนไทยที่นำเข้าไป) และพันธุ์
Dusty Rose เป็นต้น

สำหรับพันธุ์เปลวเทียนที่
ปลูกกันนั้นได้แก่พันธุ์ไทย 2
พันธุ์ด้วยกันคือ พันธุ์ภูเก็ทซึ่งมี
จานรองดอกสีแดง และพันธุ์ลำปาง
ซึ่งมีจานรองดอกสีชมพู ส่วนพันธุ์
ต่างประเทศที่นำเข้ามาปลูกเพื่อ
เป็นไม้กระถาง ได้แก่พันธุ์ ARCS
ซึ่งมีจานรองดอกสีม่วง พันธุ์
Lady Jane ซึ่งมีจานรองดอกสี
ชมพู และ A Amni-oquiense ซึ่งมี
จานรองดอกสีม่วงอ่อน แม้ปัจจุบัน
พันธุ์ไม้ดอกสกุลหน้าวัวมีอยู่ค่อนข้าง
จำกัด แต่กรมส่งเสริมการเกษตร
และมูลนิธิโครงการหลวงกำลังนำ
พันธุ์ต่างประเทศเข้ามาศึกษาเพื่อ

เตรียมเผยแพร่ในอนาคตอันใกล้ โรงเรือน

ธรรมชาติของไม้ดอกสกุลหน้าวัวต้องการสภาพที่มีความชื้นสูงและมีแสงแดดรำไร แต่ต้องมีการถ่ายเทอากาศได้ดี ดังนั้นโรงเรือนจึงต้องมีความสูงไม่ต่ำกว่า 3.0 เมตร หลังคาคลุมด้วยตาข่ายพลาสติกพรางแสงชนิดที่ยอมให้แสงผ่านได้ 20-30% โดยจะเลือกใช้ชนิดใดขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมบริเวณดังกล่าว รอบโรงเรือนควรปิดด้วยตาข่ายพรางแสงให้เว้นด้านบนไว้เล็กน้อยเพื่อระบายอากาศป้องกันไม่ให้อากาศในโรงเรือนร้อนเกินไป

พื้นโรงเรือนควรเก็บความชื้นได้ดี ขณะเดียวกันจะต้องระบายน้ำได้ดีด้วย ดังนั้นพื้นโรงเรือนจึงอาจใช้อิฐมอญหรือกาบมะพร้าวปูพื้นก็ได้ อย่างไรก็ตามอาจใช้พื้นคอนกรีตเพื่อความทนทาน โดยพื้นคอนกรีตที่สร้างขึ้นจะต้องทำร่องระบายน้ำให้สามารถขังน้ำไว้ช่วยเพิ่มความชื้นภายในโรงเรือนได้ด้วย พื้นโรงเรือนในลักษณะดังกล่าวมานี้จำเป็นมากสำหรับการปลูกในกระถาง แต่การปลูกในแปลงไม่จำเป็นต้องใช้พื้นโรงเรือนที่เก็บความชื้นได้ เนื่องจากเครื่องปลูกช่วยเก็บความชื้นได้มากอยู่แล้ว

การปลูก

ไม้ดอกสกุลหน้าวัวสามารถปลูกได้ทั้งในกระถางและปลูกลงแปลง สำหรับเกษตรกรไทยนั้นนิยมปลูกในกระถาง เนื่องจาก

สะดวกในการจำหน่ายต้นพันธุ์ อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะปลูกลงแปลงหรือปลูกลงแปลง ควรเลือกเครื่องปลูกที่เหมาะสม สำหรับในประเทศไทยเครื่องปลูกที่ดีที่สุดคือ อิฐมอญทึบขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5-3.0 เซนติเมตร เพราะสามารถเก็บความชื้นได้ดีและมีความคงทนสูง นอกจากนี้การเลี้ยงขนาดอิฐทึบที่เหมาะสม ยังทำให้สามารถควบคุมการระบายอากาศได้ตามต้องการอีกด้วย อนึ่งการปลูกด้วยอิฐมอญทึบในสภาพที่ค่อนข้างแห้งอาจเติมถ่านแกลบหรือกาบมะพร้าวสับเพื่อช่วยเก็บความชื้นด้วยก็ได้ อิฐมอญทึบในสภาพที่ค่อนข้างแห้งอาจเติมถ่านแกลบหรือกาบมะพร้าวสับเพื่อช่วยเก็บความชื้นด้วยก็ได้ อย่างไรก็ตาม ผู้ปลูกควรทดลองปลูกด้วยอิฐมอญทึบจำนวนน้อยต้นก่อน เนื่องจากคุณภาพดินที่ใช้ทำอิฐมอญซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืชด้วย นอกจากนี้อิฐมอญทึบแล้วอาจใช้กาบมะพร้าวเป็นเครื่องปลูกก็ได้ แต่ต้องหมั่นเติมเครื่องปลูกบ่อยๆ เพราะกาบมะพร้าวผุพังง่าย

1. การปลูกในกระถาง

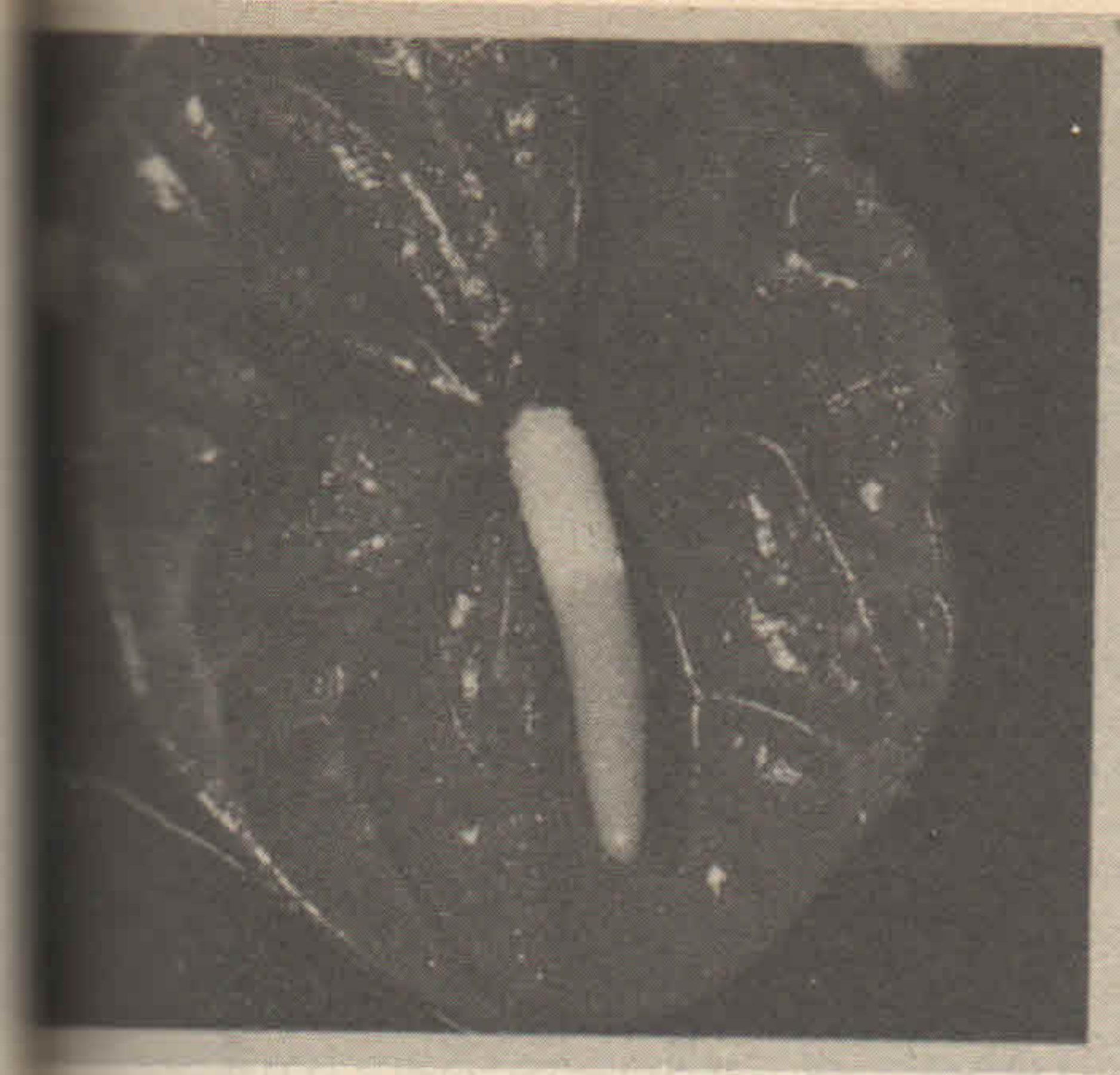
กระทำได้โดยวางอิฐหักปิดรูระบายน้ำที่บริเวณก้นกระถางเสียก่อน จากนั้นวางโคนต้นบนเศษอิฐหักนั้น โดยให้ต้นอยู่ตรงกลางกระถางและรากกระจายอยู่โดยรอบ นำอิฐมอญทึบขนาดใหญ่ที่แต่ละก้อนมีความยาวด้านละ

ประมาณ 4 เซนติเมตร ใส่โคนต้นประมาณครึ่งกระถาง นำอิฐมอญทึบที่มีก้อนขนาดน้อยกว่าเดิมครึ่งหนึ่งมาใส่จนมีระดับสูงกว่าปลายยอดประมาณ 2 เซนติเมตร หรือใส่จนเต็มกระถางในการปลูต้นค่อนข้างสูง หากโรงเรือนตั้งในบริเวณที่มีสภาพอากาศที่ค่อนข้างแห้ง อาจใส่โยมะพร้าวบนเครื่องปลูกเพื่อช่วยเพิ่มความชุ่มชื้น ทั้งนี้การใช้จานรองกระถางก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มความชื้นแก่พืชได้

2. การปลูกลงแปลง

กระทำได้โดยกันขอบแปลงด้วยอิฐบล็อก หรือตาข่ายกรองให้มีความสูงราว 30 เซนติเมตร

พื้นแปลงควรทำเป็นสันนูนมีลักษณะคล้ายหลังเต่าเพื่อให้สามารถระบายออกทางด้านข้างแปลงได้โดยไม่ขังแฉะ และควรใช้ผ้าพลาสติกปูพื้นแปลงเพื่อป้องกันไส้เดือนดิน จากนั้นจึงใส่เครื่องปลูกลงในแปลงให้มีความหนาประมาณ 5-10 เซนติเมตร เสร็จแล้วปักหลักลงในแปลง ผูกต้นไม้ตั้งตรงและโคนต้นชิดกับเครื่องปลูกโดยให้รากแผ่กระจายบนเครื่องปลูกแล้วจึงเติมเครื่องปลูกลงไปคล้ายกับการปลูกในกระถางคือใส่ให้มากที่สุดโดยไม่กลบยอด

โดยปกติแล้วการปลูกไม้ดอกสกุลหน้าวัวนี้ จะปลูกให้แต่ละต้นห่างกันไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร ซึ่งถ้าเป็นการปลูกในกระถาง ก็อาจปลูกในกระถางขนาด 12 นิ้ว แล้วนำมาวางชิดกัน หลังจากปลูกแล้วจะต้องหมั่นเติมเครื่องปลูกอยู่เสมอ อย่าปล่อยให้เครื่องปลูกอยู่ในระดับที่ห่างจากยอดเกิน 30 เซนติเมตร เพราะการที่ยอดอยู่สูงเหนือเครื่องปลูกมาก ๆ จะมีผลทำให้ต้นเจริญเติบโตได้ไม่ดีเท่าที่ควร

การดูแลรักษา

1. การให้น้ำ

ควรเลือกใช้ระบบสปริงเกอร์หรือระบบน้ำเหวี่ยง โดยอาจใช้ระบบที่หัวพ่นน้ำตั้งบนพื้น การให้น้ำระบบนี้จะช่วยให้ความชื้นในโรงเรือนอยู่ในระดับสูง ปกติจะให้น้ำวันละ 2 ครั้ง โดยในแต่ละครั้งจะเปิดน้ำให้ครวละ 10-15 นาที การให้น้ำควรแบ่งทยอยเปิดน้ำภายในโรงเรือนเป็นส่วน ๆ ไป เพื่อรักษาความชื้นในโรงเรือน ไม่ควรให้น้ำพร้อมกันทั้งโรงเรือน อื่นๆ ในช่วงที่มีสภาพอากาศแห้ง อาจจะต้องให้น้ำถึงวันละ 3 ครั้ง

2. การให้ปุ๋ย

ควรให้ปุ๋ยเม็ดสูตรเสมอ เช่น ปุ๋ยสูตร 15-15-15 โรยรอบชายพุ่มหรือรอบโคนต้นเดือนละครั้ง ในอัตราต้นละ 1 ช้อนโต๊ะ (20 กรัม) และอาจใช้ปุ๋ยเกล็ดละลายน้ำสูตร 15-30-15 หรือ 17-34-17 อัตรา 40 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร (1 ปี๊บ) ฉีดพ่นเสริมให้ทุก 15 นาที จะช่วยให้ต้นเจริญเติบโตได้ดีและออกดอกดก

3. การตัดแต่ง

ควรตัดแต่งใบออกบ้างในช่วงปลายเดือนพฤษภาคมของทุกปี โดยตัดให้เหลือเพียงยอดละ 3-4 ใบ ทั้งนี้ก็เพื่อให้บริเวณโคนต้นมีการระบายอากาศได้ดีขึ้นในช่วงฤดูฝน อีกทั้งการตัดใบจะช่วยให้มีโรคและแมลงลดลง โดยไม่ทำให้การเจริญเติบโตหรือจำนวนดอกลดลงแต่อย่างใด

การขยายพันธุ์

ในการปลูกไม้ดอกสกุลหน้าวัวเพื่อการค้านิยมการขยายพันธุ์แบบไม่อาศัยเพศหรือที่เรียกว่าการขยายโคลน เพราะต้นที่ได้จากการเพาะเมล็ดมีโอกาสที่จะกลายพันธุ์ไปจากต้นเดิมได้สูงมาก การขยายโคลนให้ได้ต้นที่ตรงตามพันธุ์เดิมอาจทำได้ดังนี้

1. การตัดยอด

เป็นวิธีที่นิยมทำกันมาก สามารถทำได้ทั้งในขณะที่ยังเป็นต้นกล้าขนาดเล็กซึ่งได้จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และต้นขนาดใหญ่ที่สูงเกินไปคือ ยอดสูงกว่าเครื่องปลูกเกิน 60 เซนติเมตร โดยตัดให้มีใบติดยอดมาด้วยประมาณ 4-5 ใบ และหากมีรากติดยอดที่ตัดมาด้วยจะทำให้ต้นตั้งตัวและเจริญเติบโตเร็ว แต่ถ้าไม่มีรากติดยอดมาเลยในช่วงแรกจะต้องนำยอดที่ตัดมานี้ไปชำไว้ในที่ซึ่งมีความชื้นสูงมาก่อน รอจนยอดแตกรากและรากมีขนาดใหญ่พอสมควรแล้ว จึงย้ายไปไว้ในโรงเรือนตามปกติ

2. การตัดหน่อ

นิยมตัดหน่อที่มีรากแล้ว 2-3 ราก ซึ่งหน่อที่ตัดนี้อาจเกิดมาจากโคนต้นของพันธุ์ที่มีหน่อดอกหรือเกิดจากตอที่ตัดยอดและหน่อไปแล้วหรือเกิดจากการชำ การรีบตัดหน่อในขณะที่ยังมีขนาดเล็กจะทำให้ต้นตั้งตัวช้า จึงควรทิ้งให้หน่อมีขนาดใหญ่และมีรากพอสมควรก่อน

3. การปักชำ

วิธีนี้จะทำกับต้นตอที่เมื่อตัดยอดไปแล้วไม่เหลือใบติดอยู่ ซึ่งปกติจะเป็นต้นที่มีอายุมากอาจปักชำทั้งต้นหรือตัดต้นเป็นท่อน ๆ ก่อนแล้วจึงนำไปปักชำโดยที่แต่ละท่อนจะต้องมีข้อติดไปด้วยอย่างน้อย 3 ข้อ ในการปักชำจะต้องวางต้นให้ทำมุมกับวัสดุปักชำ 30-45 องศา โดยให้ตาหันออกด้านข้าง เพราะจะทำให้ได้หน่อในปริมาณมาก วัสดุปักชำอาจใช้อิฐมอญ หุบละเอียด หรือทรายหยาบผสมถ่านแกลบก็ได้ ควรปักชำในบริเวณที่มีแสงน้อยกว่าปกติ ถ้าเป็นการปักชำในกระบะชำจะต้องควบคุมความชื้นให้อยู่ในระดับสูงอยู่เสมอแต่ไม่แฉะ

4. การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

วิธีนี้เกษตรกรจะต้องพึ่งบริการจากห้องปฏิบัติการเชิงการค้า โดยจะใช้ใบอ่อนที่ยังม้วนอยู่ไปขยายพันธุ์ ซึ่งต้นพันธุ์ที่คัดเลือกไว้เพื่อขยายพันธุ์โดยวิธีเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อนี้ จะต้องได้รับการดูแลรักษาเป็นพิเศษ คือในการรดน้ำจะต้องรดน้ำเฉพาะบริเวณโคนต้นเท่านั้น การขยายพันธุ์วิธีนี้จะกระทำในกรณีที่ต้องการต้นพันธุ์ในปริมาณมาก เช่น 10,000 ต้นในเวลา 2-2.5 ปี อย่างไรก็ตามต้นพันธุ์ที่ได้จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อจะมีขนาดเล็ก จึงต้องปลูกในบริเวณที่ร่มและมีความชื้นสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะที่นำออกจากขวดใหม่ ๆ

การขยายพันธุ์โดยวิธีต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ ต้นพันธุ์ที่ได้จะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป คือ การตัดยอดจะได้ต้นพันธุ์ที่ให้ดอกได้เร็วที่สุด แต่ได้จำนวนต้นน้อยการตัดหน่อจะได้จำนวนต้นพันธุ์มากขึ้นโดยต้นจะเล็กลง ในขณะที่การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อจะได้ต้นพันธุ์จำนวนมากที่สุด แต่ต้นก็มีขนาดเล็กกว่าการขยายโคลนโดยวิธีอื่น

การตัดดอก

ไม้ดอกสกุลนี้มีอายุการใช้งานค่อนข้างนาน คือไม่ควรต่ำกว่า 10 วัน ในระยะที่จานรองดอกเริ่มคลี่จะมีสีสดใสมากแต่ความสดใสจะลดลงเมื่ออายุมากขึ้น สำหรับอายุการปักแจกันนั้นจะเพิ่มขึ้นเมื่อรอให้ดอกบานบนต้นนานขึ้นจนถึงระยะที่ปลีเปลี่ยนสีทั้งปลีแล้ว จากนั้นอายุการปักของดอกจะลดลงปกติระยะที่เหมาะสมที่สุดในการตัดดอกคือในระยะที่ปลีเปลี่ยนสีหรือเกสรตัวเมียชูขึ้นเหนือดอกแล้วครึ่งปลีซึ่งเมื่อตัดดอกแล้วควรจุ่มมิดในน้ำยาฆ่าเชื้อ เช่น ฟายแซน-20 (Phyosan-20) ในอัตรา 5 ซีซีต่อน้ำ 1 ลิตร ทุกครั้ง เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อแบคทีเรียและไวรัส ดอกที่ตัดมาแล้วก็ควรแช่ในน้ำสะอาดและวางไว้ในร่มก่อนที่จะจัดส่งไปจำหน่ายต่อไป ทั้งนี้ต้องระวังอย่าวางดอกไว้ในที่แห้งโดยไม่แช่น้ำ

ศัตรูและการป้องกันกำจัด

ปกติไม้ดอกสกุลนี้มีศัตรูรบกวนน้อยมาก เนื่องจากสามารถ

ผลิตสารเคมีมาป้องกันตัวได้ อย่างไรก็ตาม หากจัดสภาพแวดล้อมเหมาะสม ก็อาจพบโรคและศัตรูบางอย่าง เช่น

1. โรคใบแห้ง

โรคนี้หากไม่ได้เกิดจากรับแสงมากเกินไป อาจเกิดจากราซึ่งเป็นสาเหตุของโรคแอนแทรคโนส หรืออาจเกิดจากเชื้อราเป็นสาเหตุของโรคไฟทอปธอราอาการของโรคแอนแทรคโนสสังเกตเห็นได้ชัดเพราะแผลจะเป็นวงซ้อนกันในขณะที่อาการแห้งจากโรคไฟทอปธอราจะไม่ฉ่ำวง หากมีโรคใบแห้งเกิดขึ้น ลดแสงเพิ่มความชื้นและการระบายอากาศให้มากขึ้น แล้วฉีดพ่นด้วยยาฆ่าเชื้อ เช่น อาลีเอท หากเป็นโรคไฟทอปธอราหรือฉีดพ่นด้วยบาวิสติน หากเป็นโรคแอนแทรคโนส

2. โรคใบไหม้

โรคนี้เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย โดยจะทำให้เกิดอาการช้ำและไหม้ ซึ่งอาจจะทำให้ต้นตายได้ โรคนี้แสดงอาการรุนแรงมากเมื่อความชื้นสูงและอากาศไม่ถ่ายเท หากพบอาการในระยะเริ่มแรกควรรีบนำต้นที่เป็นโรคไปเผาทำลายและฉีดพ่นด้วยแควงเกอร์เอ็กซ์ตรีมสเตรป

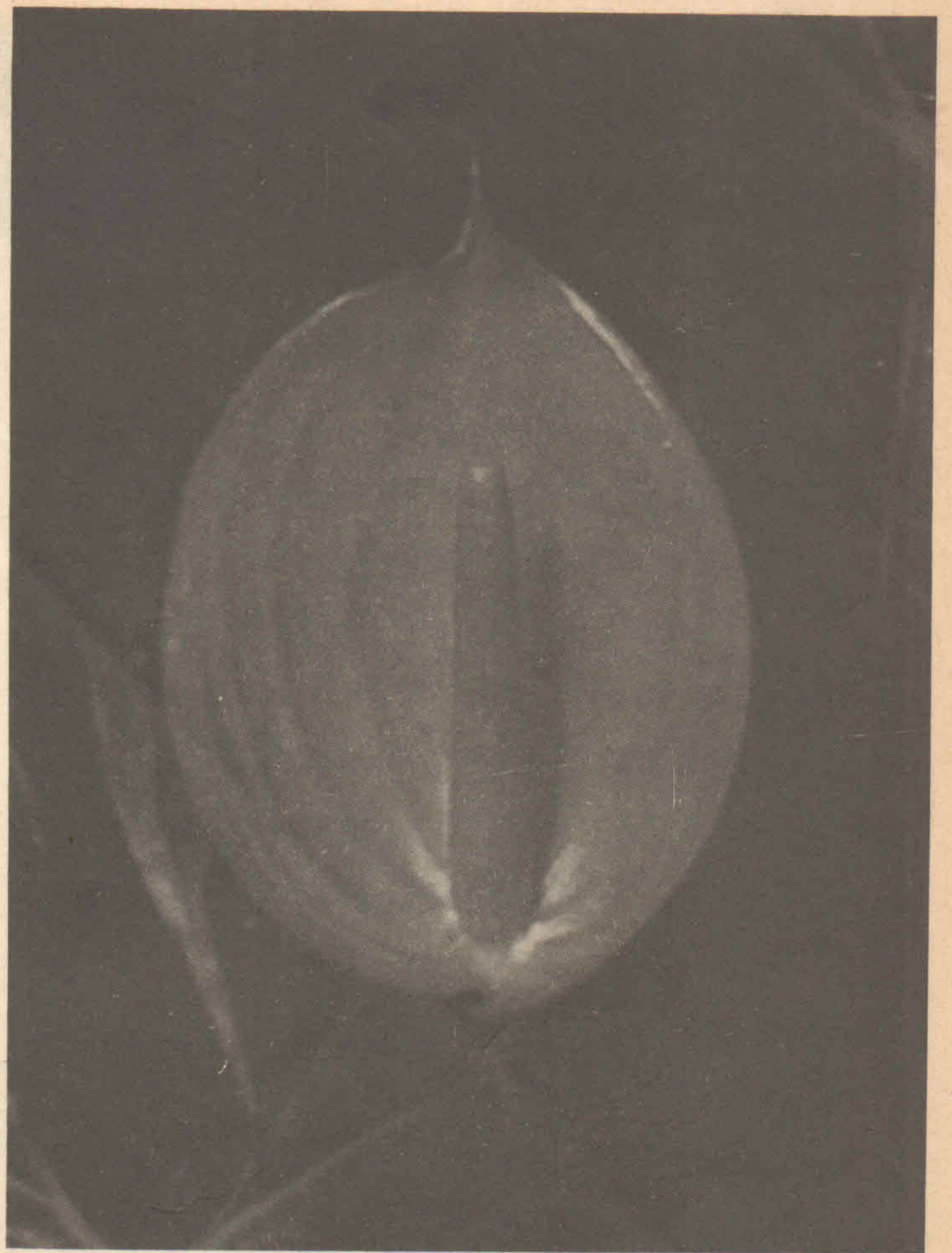
3. โรคใบด่าง

โรคนี้เกิดจากเชื้อไวรัส ที่ใบหนาและด้าน ใบจะมีขนาดเล็กเรื่อย ๆ จึงต้องรีบนำต้นที่มีอาการของโรคไปเผาทำลายทันที

4. ไร่

พบทั้งไรแดงและไรขาว ซึ่งจะทำลายทั้งใบและจานรองดอก ทำให้ใบและจานรองดอกมีลักษณะบิดงอ หากพบอาการเข้าทำลายของไร ควรฉีดพ่นด้วยไอไมท์หรือกำมะถัน หรือไวท์ออยล์

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะ

เห็นได้ว่าไม้ดอกสกุลหน้าวัวเลี้ยงดูง่าย ผู้ที่สนใจอาจเลือกปลูกพันธุ์พื้นเมือง เช่น หน้าวัวพันธุ์ดวงสมร ผกามาศและชานายหวานหรือเปลวเทียนพันธุ์ลำปาง และภูเก็ตหรือเลือกพันธุ์ต่างประเทศจากรัฐฮาวาย ประเทศสหรัฐอเมริกา หรือจากประเทศเนเธอร์แลนด์ก็ได้

